

לאבי דוד

אשר הכניסני באהלה של תלמוד

ספרות חז"ל עשירה במחלוקות. תופעת המחלוקת זכתה בעידן האחרון למחקרים מקיפים מבתי מדרש שונים. עבודה זו עניינה מחלוקת אחת, מהידועות שבמחלוקות התנאים, מחלוקת ר' שמעון ור' יהודה ב'מוקצה'. מטרתה של עבודה זו היא ההתחקות אחרי דרכי התהוותה של מחלוקת זו בספרות התנאית ועמידה על האופן בה עוצבו הסוגיות הנוגעות למחלוקת זו. למעשה, לא המחלוקת עצמה נבחנת בעבודה, אלא הטקסטים הנושאים אותה, סוגיות התלמוד הבבלי במסכתות שבת, ביצה וחולין.

בפתח העבודה מבוא קצר למושג 'מוקצה' ולאיסורים הקשורים בו – טלטול ושימוש בשבת וביום-טוב. מבוא זה סוקר את התפתחות המושג, בצד התפתחות התחום ההלכתי המוגדר על-ידו, מהספרות הקדומה ועד לתלמוד הבבלי. כן כולל המבוא סקירה של שאלות המחקר המרכזיות הנוגעות למחלוקת ר' שמעון ור' יהודה ב'מוקצה'.

פרק א' של העבודה עוסק בספרות התנאית. בפרק נבחנות הופעותיהם של ר"ש ור"י בהלכות התנאיות הנוגעות באיסורי השימוש והטלטול בשבת וביר"ט. במהלך הפרק נעמוד על כך שקשה לאתר מחלוקת חזיתית וכוללת של שני התנאים הללו בספרות התנאית.

פרק ב' הוא עיקר גופה של העבודה. הפרק כולל עיון בכ-30 סוגיות מהתלמוד הבבלי, העוסקות במחלוקת ר"ש ור"י. ניתוח כל סוגיה עומד בפני עצמו, מתוך נסיון להתמקד במשמעויות הפנים-טקסטואליות של סוגיה.

בפרק ג' נעשה נסיון לסיכום ולסינתזה של המסקנות הנובעות מניתוח הסוגיות בפרק הקודם.

עיוני בתחום זה החל במסגרת לימוד משותף של מסכת שבת עם אשתי ורד. אזכרה לה לטובה אף את עזרתה בקריאת קטעי הגניזה וכן את תמיכתה הרבה בזמן כתיבת העבודה.

מודה אני אף על חלקם של יושבי בית המדרש של ישיבת הקיבוץ הדתי בעין צורים, תלמידי ועמיתי, אשר סייעו לי בליבונן של סוגיות רבות בעבודה זו.

אודה בכל לבב לידידי אלכס טל, אשר סייע לי רבות בענייני הנוסח של מסכת ביצה ואף המציא לידי חומר רב מפרי עבודתו.

יעמוד על הברכה דוד אלקלעי אשר נאות לאפשר לי את השימוש בתוכנה המסייעת להתקנת שינויי נוסח.

במשך שנות לימודי זכיתי למספר מלגות מטעם החוג לתלמוד ומטעם המכון למדעי היהדות באוניברסיטה העברית. תודתי נתונה על כך.

ככלות הדברים ידבר פי תהילות לאשר העריב דברי תורתו בפי.